

Drámapedagógiai módszerek a földrajztanításban

Helyszínépítés

A kikötőövezet, 10. évfolyam

Készítette: Dohány-Juhos Nikolett földrajztanár szakos hallgató, osztatlan tanárképzés, 2017

Bevezetés

A drámapedagógiai módszer alkalmazása során a diák képes a tananyagot úgy elsajátítani, hogy közben beleélheti magát egy adott szituációba – ezzel pedig sokkal közelebb hozható akár milyen távoli téma a tanulók gondolkodásához, könnyebben befogadják majd az új ismereteket. A drámapedagógia négy fejlesztési területe közül a következőkben én a beleélő képesség fejlesztésére koncentráló helyszínépítésről írok, egy kiemelt példa, a kikötőövezet működése kapcsán.

Mielőtt magának a feladatnak az ismertetését írnám le, szeretném elhelyezni kerettantervileg a témát, hiszen fontos a korosztályokhoz való alkalmazkodás. A kikötőövezet, mint tananyag, 10. osztályban akkor kerül elő, mikor a diákok Európa regionális földrajzán belül eljutnak az európai magterületek földrajzához. Tehát a feladat során 10. osztályos diákok fejlesztésére szükséges koncentrálni.

A drámapedagógiai feladat

A feladat mint a tényanyag megerősítése készült el, tehát miután röviden megismerkedett az osztály a kikötőövezetek témájával és közösen készült akár egy ismeretterkép is ezzel kapcsolatban, ami segít összegezni az elsajátított információkat, akkor egyfajta „bevésődő” elemként lehetséges ezt a drámapedagógiai feladatot behozni. Az előkészítési feladatok miatt az új ismereteket feldolgozó tanórát követően hoznám be.

A feladat során a tanulók felépítik a helyszínt, majd szépen végig is haladnak a „kikötőn”. Ehhez már az elején szükséges egy konkrét terv, amelyet az előzetes ismeretek alapján a 4 tervező-építész végezne el otthon: feladatuk az lenne, hogy az órán elhangzottak alapján megtervezzenek egy kikötőt, amely az előre kiadott elemeket és személyeket tartalmazná, illetve a megalkotásához csak az osztálytermi szituációban adott tárgyakat használhatnak fel. Ehhez természetesen a pedagógusnak is előre el kell készítenie egy világos kritériumokat tartalmazó feladatlírást, illetve a személyek leírásait, ez alapján pedig az építészek könnyen fel tudnak készülni. Fontos, hogy legyen egy kezdőpontja és végpontja a helyszínnek kijelölve, így egyértelmű lesz a haladási irány. Ebben az esetben a kezdés és a vég lehet ugyanaz a pont, a kikötőmesternél, így egy kört jár be a hajó és személyzete a kikötőben – beérkezik egy hajó, végigmegy a kikötőn és annak fontos működési megállóin, majd távozik.

Személyek és „elem-személyek”, amelyeknek meg kell jelenniük:

- építész: előre megtervezik a kikötőövezetet és a feladat elején segítenek felépíteni azt (4 személy);
- kikötőmester: feladata felügyelni egy hajó kikötését és távozását (1 személy);

- hajó: feladata kikötni, végighaladni a kikötő szükséges állomásain, majd távozni onnan (2 személy)
- hajóskapitányok: feladatuk beérkezni a hajóval, megpihenni, majd távozni az újratöltött hajón (2 személy)
- áru: a beérkező hajó árut szállít (2 személy), illetve árut vesz fel távozás előtt (2 személy)
- kirakodómunkások: feladatuk a beérkezés után kipakolni az árut és a megfelelő helyre továbbítani (2 személy)
- ipari munkások: a beérkezett áru egy részét elviszik és feldolgozzák (2 személy)
- raktár és őre: a beérkezett áru egy részét továbbszállításig raktározni szükséges, a raktárban lévő árut pedig őrizni (2 személy)
- vendéglátóipari egység és dolgozói: a beérkezőket (pl. a kapitányokat) el kell látni, amíg nem távoznak (2 személy)
- hajókarbantartók: a beérkező hajót ellenőrizni kell és szükség esetén elvégezni a karbantartó munkálatokat rajta (2 személy)
- berakodó munkások: feladatuk a szállítandó árut megfelelően bepakolni a távozó hajóba (2 személy)

Eredetileg 25 diákhoz készült el a szerepbeosztás, de ezt könnyedén lehet bővíteni, esetleg bizonyos helyeken szűkíteni, hogy az adott osztály létszámához alkalmazkodjon.

Mivel a 4 építész tervezi meg a helyszínt, így majd az ő kreatív ötleteiken fog múlni, hogy mi hogyan fog kinézni az osztályteremben. Főleg székek és padok alkalmazása lesz valószínűleg jellemző, de egy egyszerű atlasz is remek tálca lehet a vendéglátásban vagy egy egyszerű ceruza is átváltozhat csavarhúzóvá a karbantartó kezében. Az építészek ugyan a nagyobb egységeket tervezik meg és így a kisebb dolgokra nem biztos, hogy koncentrálnak, viszont a kisebb elemeket – mint a feljebb említett csavarhúzó – már az adott szerepben lévő emberek is behozhatják.

Az óra elején először kiosztásra kerülnének a szerepek, majd az építészek segítségével megépítésre kerül a helyszín is. Ezután a kijelölt kezdőponton elkezdődhet a történet és mindenki beleélheti magát a szerepébe. Mindenki legfontosabb feladata, hogy játék közben figyeljen arra, hogyan érzi ő magát az adott szerepben, mi történik körülötte, mit észlel, stb., hiszen a végén erről fogunk beszélgetni.

A történet bizonyos helyeken – pl. a kirakodást követően – akár el is válhat, hiszen bizonyos áruk feldolgozásra mennek, mások a raktárba őrzésre, a hajóskapitányok továbbállnak pihenni, stb. Itt fontos figyelni arra, hogy minden kis elem rendben, ne egyszerre, inkább egymás után menjen le, hogy mindenki tudjon mindenkire figyelni.

A végpont az újbóli bepakolás után a hajó távozása lenne, ezután ülnénk le megbeszélni a tapasztaltakat.

A feladat eredményei

A feladat befejeztével mindenki leül és végig tudjuk hallgatni az összes szereplőt: hogyan érezte magát, szerinte miért volt jelentős a szerepe a kikötőövezet működésének

szempontjából, mit gondolt a környezetéről, stb. Fontos, hogy mindenki szóhoz tudjon jutni és mindenki elgondolkodjon a történetekről. Remélhetőleg ki fog derülni, hogy mennyire összetett volt az egész folyamat és az, hogy a legkisebb szereplőnek is nagy jelentősége volt. Emellett el lehet arról beszélgetni, hogy még milyen szereplői lehettek volna a kikötőövezetnek, akik most nem jelentek meg a játék során.

Mivel 10. osztályos tanulókról van szó, ezért is jó magát a helyszín kiépítését rájuk bízni, illetve 1-1 mondatnál nem jobban megkötni a szerepeket, mivel már elég idősek az önálló, logikus gondolkodás kihasználásához és a feladat során ezen a területen is fejlődhetnek.

A célt, miszerint rögzülnek a különböző folyamatok és összeáll egy egésszé a diákok fejében a működés, szerintem el lehet érni, főleg, ha az osztály is lelkesen fogadja a feladatot.